

<u>I. História</u>	<u>2</u>
	2
Názov obce.....	5
Erb obce.....	5
<u>II. Analýza súčasnej rozvojovej úrovne obce a jej rozvojových faktorov</u>	<u>6</u>
1. Prírodné, environmentálne a ekologické prostredie obce.....	7
A. Dopravná a administratívna poloha obce.....	7
B. Prírodný potenciál obce.....	8
2. Obyvateľstvo.....	9
A. DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ OBCE.....	9
	10
	11
B. Veková štruktúra obyvateľstva a Vzdelanostná.....	12
štruktúra obyvateľstva.....	12
C. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva.....	15
D. NÁRODNOSTNÁ A NÁBOŽENSKÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA.....	16
	19
	20
3. Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj obce.....	20
A. Ekonomická štruktúra vytváraná súkromným sektorom.....	20
B. Ekonomická štruktúra obce.....	21
C. Ekonomická aktivita obyvateľstva.....	22
D. Rozpočet obce, štruktúra majetku a cudzích zdrojov.....	25
4. Sociálna infraštruktúra.....	27
A. Domový a bytový fond	28
Počet.....	28
B. Školstvo.....	30
C. Zdravotná a sociálna starostlivosť.....	31
5. Technická infraštruktúra obce.....	32
A. Energetické siete.....	32
B. Inžinierske siete.....	33
C. Odpadové hospodárstvo.....	34
<u>III. Schválenie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.....</u>	<u>44</u>

I. HISTÓRIA

Najstarším dôkazom osídlenia v okolí obce je mladohalštatské popolnicové pohrebisko. Nachádza sa pri železničnej trati medzi stanicami Kátov a Skalica (pri kilometrovníku 73,3) severne od Vrádišťa, v katastrálnej časti nazývanej „Dlhé pole za štrekou“.

Dokladom o prítomnosti Slovanov je sídlisko z 9.-10. storočia.

Po prvýkrát sa obec spomína ako Wratna v donačnej listine z roku 1392, ktorou Žigmund Luxemburský daroval hrad Wywar (Holíč) aj s okolitými majetkami Stiborovi zo Stiboríc.

V roku 1432 Wrathna (Wrazisscie) patrila pod slobodné kráľovské mesto Skalica. Neskôr (1452) sa Wrasisce (malo 14 usadlostí) nachádza v zozname obcí holičského panstva.

V roku 1473 sa vlastníkom Vrádišťa stal Žigmund Schlick, nový majiteľ holičského panstva, ktoré v roku 1489 získali Czoborovci.

Tento šľachtický rod nebol majiteľom obce v súvislom období. Príčinou tohto javu bola finančná kríza Czoborovcov, počas ktorej dávali niektoré dediny svojho panstva do zálohy ostatným šľachtickým rodom. Majiteľmi obce sa tak stali: kráľovský komorník Mikuláš Prwzynczky z Vyškova (de Wyzko), Peter Korláthkeöy z Bučian (Korlathkawy de Bwchan), František Nyáry, František Révay, Peter Bakič, ale aj mesto Skalica. Toto, pre obec neisté obdobie bolo po viacerých sporoch ukončené v roku 1554, kedy sa konečnými vlastníkmi obce stali opäť Czoborovci.

V obci žil dlhší čas zemiansky rod Simándy (Symándy). Najstaršia zmienka o tomto rode, ktorého členovia si k menu písali prídomok „Vrádište“ pochádza z 1. pol. 16. stor. Ján Simándy bol v roku 1597 podporučikom vojska Juraja Thurzu. V roku 1640 už žili Simándyovci v Dojči.

Posledným významným šľachtickým rodom, ktorý obec vlastnil boli Habsburgovci. Tí ju získali ako súčasť holičsko-šaštínskeho panstva od Jozefa Czobora, ktorý sa ho zriekol dňa 30.1. 1749. Habsburgovci boli majiteľmi panstva až do rozpadu monarchie v roku 1918.

Začiatkom 18. stor. sa v obci začali usadzovať Židia, ktorým bol znemožnený vstup do Skalice (od roku 1711, kedy magistrát mesta Skalica rozhodol, aby mestský kapitán nepúšťal Židov do mesta, výnimkou boli dni týždenných a výročných trhov).

Tunajšia židovská obec bola veľmi silná. V roku 1840 tu žilo 362 židov, čo mohlo v tom čase predstavovať tretinu, možno až polovicu z celkového počtu obyvateľov. V tom istom roku sa spomína, že v obci je postavená synagóga. Takisto si vo Vrádišti postavili vlastnú školu a v obci sa nachádzal aj židovský cintorín. V medzivojnovom období tu žilo 37 židovských rodín, z ktorých sa takmer všetky odsťahovali ešte pred vypuknutím 2. svetovej vojny. Z Vrádišťa bol do koncentračného tábora deportovaný jeden občan. Po vojne sa domov nevrátil ani jeden Žid.

Vrádištská evanjelická fília patrí pod farský úrad evanjelickej cirkvi a.v. v Skalici. V roku 1716 chodievali vrádištskí evanjelici do Skalice, kde Juraj Pruš a Samuel Janeček vo svojich domoch čítali a vysvetľovali evanjelium. V roku 1733 začali vrádištskí evanjelici navštevovať artikulárny kostol v Prietrži. Po vydaní tolerančného patentu sa vrádištskí evanjelici rozhodli pripojiť k skalickému zboru ako fília. Ich žiadosť bola akceptovaná 11.5. 1783.

Katolíci vo Vrádišti patria pod skalickú faru ako fília. Tunajší katolíci sa každoročne zúčastňujú na slávnosti Božského srdca v Skalici.

Obyvateľstvo sa už od najstarších čias venovalo poľnohospodárskej výrobe. Trvalo sa udržiavalo pestovanie obilnín a vínnej révy, ktorú obyvatelia pestovali na území nazývanom Dlhé vinohrady a Zezule.

Najstarším písomným dokladom o vinohradníctve vo Vrádišti je záznam z roku 1556, kedy Blažej Báršon de Béren v súspise svojho majetku uvádza aj dva vinohrady vo vrádištskom chotári (in Wradiscza).

Z prameňov tiež vyplýva, že v minulosti sa v blízkom okolí Vrádišťa pestovalo konope. V spise z roku 1554 sa uvádza, že palatínsky námestník František Révay (de Reva) dával ženám vo Vrádišti za peniaze priať, česať a čistiť konope.

V období monarchie museli obyvatelia pracovať na panských pozemkoch. Náradie, ktoré pri takejto práci používali, bolo spolu s úrodou uložené v tzv. „majeri“. V roku 1918 sa náradie rozdelilo medzi miestnych.

Remeselníci chodievali za prácou do Viedne a iných miest. Zamestnávali sa tiež v tabačiarni v Hodoníne, kde pracovali aj dvanásťročné deti.

S príchodom židovskej komunity sa začali vytvárať rôzne podniky. Najvýznamnejšie boli sladovne, ktorých bolo celkovo päť a štyri pálenice.

V obci sa nachádza niekoľko zaujímavých sakrálnych, ale aj svetských stavieb. Najvýznamnejšou stavbou spomedzi sakrálnych je kostol sv. Anny nachádzajúci sa na návsi, v centre dediny. Sv. Anna sa po prvýkrát ako patrónka Vrádišťa spomína v roku 1746. V uvedenom roku bola na

cintoríne postavená malá kaplnka zasvätená sv. Anne. Jediným inventárom bol prenosný oltár s obrazom sv. Anny, ktorý v roku 1748 posvätil trnavský biskup Ignác Pribeiz. V kanonickej vizitácii z roku 1817 sa uvádza, že kaplnke hrozilo zrútenie, a preto bola zatvorená. Svoju podobu si kaplnka zachovala až do roku 1819, kedy bola celá prestavaná a trochu zväčšená, no naďalej bez veže. Táto kaplnka slúžila svojmu účelu až do rokov 1866-1867, kedy bola zrušená a v obci bol postavený nový kostol s vežičkou, ktorý sa tu nachádza dodnes. Výstavba stála 2 259 zlatých.

V roku 1900 bol tento kostol kompletne prebudovaný do súčasnej podoby. Je zaklenutý valenou klenbou. V jednej časti sú namaľovaní štyria evanjelisti. V čiastočnej klenbe nad oltárom je motív s viničom.

V roku 1956 miestni veriaci ku kostolíku pristavili sakristiu a v roku 1965 opravili celý vonkajšok chrámu. Začiatkom 21. stor. bola v kostole položená nová dlažba, ktorá nahradila pôvodnú a pomerne zachovanú čierno-bielu šachovnicu. Vymenená bola aj krytina na streche lode kostola.

Do polovice 20. stor. sa obci nachádzala malá zvonica z roku 1752. Pôvodne mala len jeden zvon, ktorý slúžil katolíkom na zvonenie „umieračika“, no v roku 1845 kúpili katolíci spolu s evanjelikmi nový väčší zvon. Počas 1. svetovej vojny (v roku 1916) bol väčší zvon zabavený pre potreby zbrojárskeho priemyslu. Neskôr si evanjelici postavili vlastnú zvonicu a menší zvon bol prevezený do kostolnej veže, kde dodnes slúži svojmu účelu.

Najväčšou dominantou obce je evanjelická zvonica, ktorá bola postavená v roku 1936. Stavba mala začať už v roku 1933, no vrádištskí evanjelici sa rozhodli, že veža bude postavená v roku Tranovského jubilea a bude venovaná jeho pamiatke. Pôvodne mala súžiť ako vstup na evanjelický cintorín.

V súčasnosti sa v obci nachádzajú tri kaplnky. Najstaršou je kaplnka sv. Kríža z roku 1788. Dala ju postaviť rodina Nováková na rozhraní katastrov (pri ceste Skalica - Holíč). Druhá sa nachádza vo vinohradoch, má trojuholníkový pôdorys a je zasvätená Sedembolestnej Panne Márii. Poslednou je kaplnka Blahoslavennej Panny Márie, ktorá je na konci dediny v smere na Prietržku. V roku 1899 je nechal postaviť Ján Okánik.

Do polovice 20. stor. sa tu nachádzala aj kaplnka sv. Jána Nepomuckého. Nachádzala sa v centre obce, pred evanjelickou zvonitou. Bola to malá neskorobaroková stavba s klasicistickými úpravami

z konca 18. stor. obnovili ju v roku 1891. Mala trojuholníkový pôdorys. Socha svätca, ktorá v nej bola, je dnes na valcovitom podstavci v parku pred kostolom.

K cirkevným stavbám patria aj dva murované kríže. Obidva sú z roku 1910. jeden sa nachádza pri vstupe na cintorín a ďalší pred kostolom sv. Anny.

Medzi významné stavby svetského charakteru patrí budova obecného úradu z roku 1910. Neďaleko obecného úradu je pamätná tabuľa pripomínajúca oslobodenie obce červenou armádou.

Zaujímavou stavbou je aj „majer“. Ide o mohutnú stavbu, ktorá mala poľnohospodársky charakter.

Názov obce

Existuje niekoľko teórií o vzniku názvu obce. Najdôverihodnejšou z nich je teória R. Krajčoviča. Podľa neho je najstarší názov Wratna odvodený od lexémy „vráta“, ktorá má význam „mýtna alebo cestná závara“. Ide o „závoru“, ktorá sa nachádzala v zátarase vytvorenom z kmeňov stromov vyrúbaných v blízkom okolí. Zátarasa tvorila hranicu medzi Českým kráľovstvom a Uhorskom.

Iného názoru je Šimon Ondruš, ktorý vykladá pôvod slova Vrádište z praslovanského slova „vord“, ktoré je znelostnou obdobou podoby „vort“, ktorá má podobný význam ako slovo „vráta“ pôvodne predstavujúce ohradu pri dome.

Podľa ľudovej etymológie je názov obce odvodený od zvratného slovesa „vrátiť sa“ a to preto, lebo sa sem vracali ľudia, ktorí neprešli colnou kontrolou v neďalekej mýtnej stanici.

Erb obce

To, že Vrádište je obec so silnou vinohradníckou tradíciou sa odrazilo aj v erbe. Najstaršia známa pečiatka je z roku 1592. Ide o najstaršiu doloženú pečať s vinohradníckym motívom na Záhorí. V spodnej časti erbu je srdce na pažiti (alebo na dvoch a dvoch odvrátených plamienkoch), z ktorého vyrastá vinič, otáčajúci sa okolo palice. Po stranách sú dva vinohradnícke nožíky. Má kruhovýpis: SIGILVM • WRADISCIENSIS • 1592.

Známe je tiež pečatidlo z druhej polovice 19. stor. Vinič vyrastá z pôdy a otáča sa okolo palice. Vedľa neho sú dva vinohradnícke nožíky. Kruhovýpis: KŐZSEG/ OBEC WRÁDIST.

Súčasný erb vychádza z dvoch predchádzajúcich erbov. Jeho základom je modrý štít, v ktorom sa nachádza strieborné srdiečko spočívajúce na troch a troch odvrátených plamienkoch. Zo srdiečka vyrastá strieborný okolo zlatej palice sa ovíjajúci vinič s dvomi zlatými strapcami hrozna. Po stranách sú dva strieborné nožíky so zlatými rukoväťami.

Dnešný erb obce Vrádište bol schválený prípisom vydaným dňa 14.7.2003 Ministerstvom vnútra SR, heraldický register SR, Krížkova 7, Bratislava, zapísaným v heraldickom registri SR pod signatúrou V-195/03.

II. ANALÝZA SÚČASNEJ ROZVOJOVEJ ÚROVNE OBCE A JEJ ROZVOJOVÝCH FAKTOROV

Rozvojová úroveň priestoru a teda i obce je ovplyvnená tromi základnými podmienkami:

- disponibilitou rozvojového potenciálu,
- schopnosťou využitia rozvojového potenciálu,
- vonkajším prostredím, ktoré tvorí legislatíva, ekonomický rozvoj spoločnosti, disponibilita verejných zdrojov a systém ich prerozdelenia.

Rozvojový potenciál obce tvorí jej územná a ekonomická priestorová štruktúra, ktorá je systemizovaná v týchto skupinách:

- prírodné zdroje,
- obyvateľstvo,
- miestne hospodárstvo,
- technická infraštruktúra,
- sociálna infraštruktúra,
- miestna samospráva s jej ekonomickými podmienkami.

Keďže jednotlivé podsystémy priestorovej štruktúry sú navzájom späté je ťažké určiť, ktorý z uvedených faktorov je najdôležitejší. Preto pri analýze rozvojových faktorov a rovnako pri ich prognózovaní je potrebné venovať dostatočnú pozornosť všetkým faktorom. Nevyváženosť rozvojových faktorov obmedzuje dynamiku rozvoja a je jednou z príčin rozvojovej diferenciácie medzi obcami a regiónmi.

1. PRÍRODNÉ, ENVIRONMENTÁLNE A EKOLOGICKÉ PROSTREDIE OBCE

A. DOPRAVNÁ A ADMINISTRATÍVNA POLOHA OBCE

Obec Vrádište sa nachádza v regióne západného Slovenska v oblasti Horné Záhorie. Katastrálne územie obce sa rozkladá na ploche 425 ha a v roku 2006 v nej žilo 701 obyvateľov. Hustota obyvateľstva je 165 obyvateľov/km².

Z administratívneho hľadiska je obec začlenená do okresu Skalica a Trnavského samosprávneho kraja.

Charakteristika prostredia, v ktorom je obec lokalizovaná je dôležitá vzhľadom k tomu, že obec je otvorenou ekonomickou a sociálnou jednotkou s väzbami na svoje okolie. Úroveň a kvalita vonkajších väzieb sa odzrkadľuje v možnostiach a schopnostiach obce rozvíjať sa.

B. PRÍRODNÝ POTENCIÁL OBCE

Obec Vrádište leží na súradniciach 48°49' s.g.š., 17°11' v.g.d., v slovenskej časti Dolnomoravského úvalu, 4 km juhovýchodne od Skalice. Susedí s katastrálnym územím obcí Skalica, Prietržka, Holíč a Kátov.

Geologický podklad tvoria treťohorné morské a jazerné usadeniny a štvrťohorné riečne naplaveniny. Treťohorné paleogénne usadeniny sú hlavnou stavebnou jednotkou severnej oblasti okresu. Horopisne sú viazané na južnú časť Bielych Karpát, kde tvoria flyšové pásmo. Centrálnu časť okresu budujú usadeniny skamenelin morských živočíchov. Na povrch vystupujú v oblasti Holíča, Skalice, Chropova. Horopisne patrí táto časť ku Chvojnickej pahorkatine. Štvrťohorné, najmladšie vývojové štádium zemskeho povrchu, tvoria spraše a viate piesky. Ich vývoj je viazaný na mohutné riečne usadeniny rieky Moravy. Riečna niva Moravy patrí do Dolnomoravského úvalu, ktorý prechádza do Záhorskej nížiny. Pôdne pomery sú závislé na geologickom podklade a hydrologických pomeroch. V pôdnej mape okresu sa nachádzajú čiernozeme, hnedozeme, rendziny, nivné pôdy, mačínové pôdy a lužné pôdy. Kvalita pôd podmienila hospodárske využitie krajiny. Úrodné pôdy sú využívané pre poľnohospodárske účely ako orné pôdy, lúky a pasienky. Pre poľnohospodárstvo nevhodné pôdy sú porastené lesmi.

Veľká časť pôdy je premenená na úrodné polia a patrí k najúrodnejším vôbec, čo potvrdzuje aj charakter využívania pôdneho fondu obce:

- Poľnohospodárska pôda 306 ha
 - o Orná pôda 299 ha
 - o Trvalé trávne porasty 53 ha
 - o Záhrady 22 ha
- Nepoľnohospodárska pôda 53 ha
 - o Vodné plochy 6 ha
 - o Zastavané plochy 44 ha
 - o Ostatné plochy 3 ha
 - o Lesné pozemky 0 ha

2. OBYVATELSTVO

A. DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ OBCE

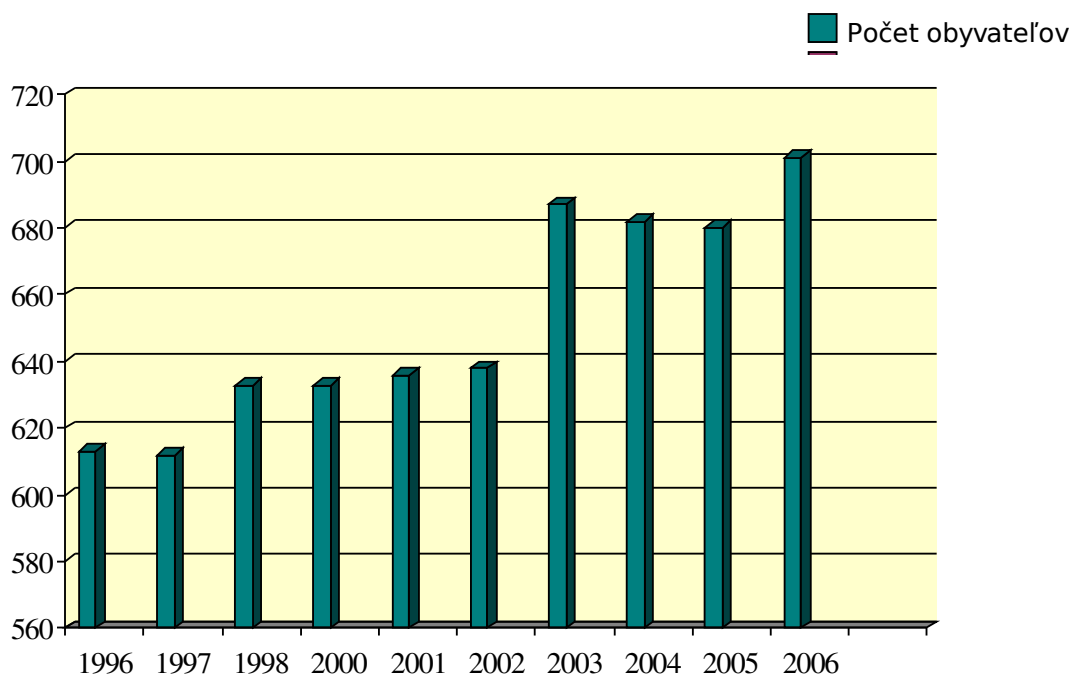
Z hľadiska počtu obyvateľov patrí obec Vrádište do skupiny malých obcí. Na základe tabuľky 1 možno pozorovať vývoj počtu obyvateľov v obci. Na základe údajov za pozorované obdobie nemožno stanoviť jasný vývojový trend. Pri pohľade na výsledky Sčítania ľudu, domov a bytov z roku 1996, kedy vo Vrádišti bývalo 613 občanov, možno konštatovať nárast počtu obyvateľov 88 občanov, čiže pozitívny demografický vývoj z dlhodobejšieho hľadiska.

Tabuľka 1: Vývoj počtu obyvateľov v obci v rokoch 1996-2006

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Spolu počet obyv.	613	612	633	633	633	636	638	687	682	680	701

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov v obci Vrádište za roky 1996- 2006

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 2: Demografický vývoj v obci v rokoch 2001-2006

Prírodný prírastok/úbytok – demografické saldo

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nar.	8	6	6	6	4	10	6	8	7	8	6
Zomr.	8	9	6	4	4	3	5	4	14	6	5
+/-	0	-3	0	2	0	7	1	4	-7	2	1

Zdroj: ŠÚ SR

Migrácia obyvateľstva - migračné saldo

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Prist.	20	17	25	8	16	18	28	56	18	23	36
Vyst.	10	15	4	10	16	20	22	11	16	27	16
Mig. saldo	10	2	21	-2	0	-2	6	45	2	-4	20

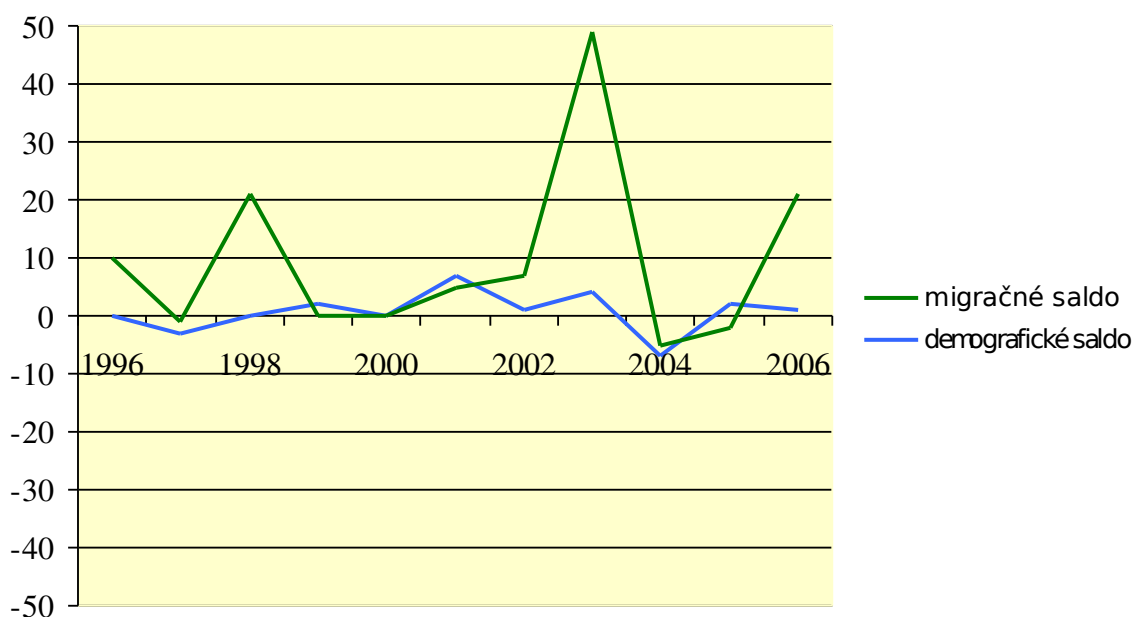
Zdroj: ŠÚ SR

Demografický vývoj v obci má výraznú charakteristiku obecnej komunity. V rokoch 1996-2006 má demografické saldo kolísavý priebeh, čo bolo spôsobené aj vplyvom zvýšenia pôrodnosti

v rokoch 1996, 2001, 2003 a 2005. Záporné hodnoty demografického salda sú prejavom vyššej úmrtnosti ako pôrodnosti v obci, ktorá bola najvyššia v rokoch 1997 a 2004.

Takisto kolísavý priebeh má aj migračné saldo. Jeho hodnoty sú záporné v rokoch 1999, 2001 a 2005 a naopak kladné v rokoch 1996, 1997, 1998, 2002, 2004 a 2006, pričom najväčší pohyb obyvateľstva bol zaznamenaný v roku 2003.

Graf 2: Demografické a migračné saldo v rokoch 1996-2006

Zdroj: ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska pozitívny demografický vývoj obce (v kladných hodnotách) je zapríčinený výhodnou polohou obce nachádzajúcej sa v tesnej blízkosti miest Skalica a Holíč, čo jej obyvateľom zaručuje dostatok pracovných miest žijúc na vidieku.

Migračný vývoj reaguje citlivo na pozitívne alebo negatívne zmeny v sociálno-ekonomickej oblasti.

B. VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATELSTVA A VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATELSTVA

Demografický vývoj obyvateľstva sa odráža predovšetkým vo vekovej štruktúre obce. Všeobecným prejavom demografického vývoja obyvateľstva v obciach je väčšinou nepriaznivá veková štruktúra z hľadiska produktívnych vekových kategórií.

Vo vekovej štruktúre obce prevládali v roku 2001 obyvatelia v produktívnom veku, ktorí tvorili takmer 58,96 % podiel z počtu obyvateľov obce. 58,03 % v tejto kategórii tvorili muži, a tým mužské pohlavie prevažovalo v kategórii obyvateľov v produktívnom veku. Rovnako v poproduktívnej vekovej kategórii prevažovala mužská zložka, čo bolo spôsobené vyšším priemerným vekom. Celkovo táto kategória tvorila necelých 22,03 % obyvateľstva. Dôležitá predproduktívna zložka

obyvateľstva v roku 2001 predstavovala len niečo viac ako 19,18%. Okrem toho sa uvedené javy odzrkadľujú v indexe starnutia, ktorý dosahoval v roku 2001 hodnotu 163,2 t.j. na jedného mladého, predproduktívneho obyvateľa pripadá v obci Vrádište 1,63 obyvateľa v poproduktívnom veku (dôchodcu).

V roku 2001 bol priemerný vek obyvateľstva obce 38,8 roka, pričom priemerný vek mužov bol 38,6 a žien 41,2 roka.

Tabuľka 3: Veková štruktúra obyvateľstva obce Vrádište v roku 2001

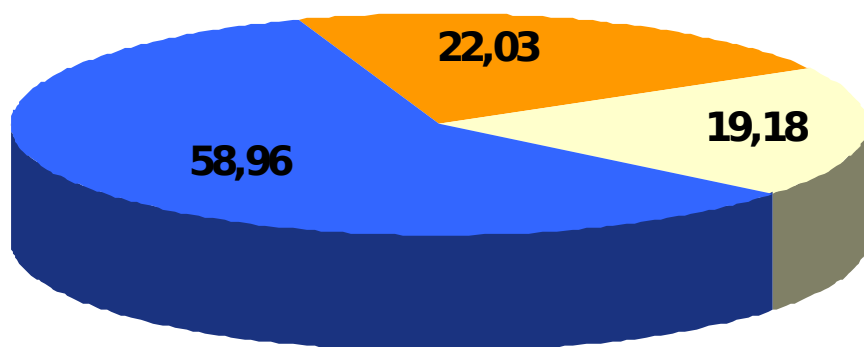
Celkový počet obyvateľov	636
Predproduktívny vek –muži	65
%	10,22
Predproduktívny vek -ženy	57
%	8,96
Produktívny vek -muži	203
%	31,92
Produktívny vek -ženy	172
%	27,04
Poproduktívny vek -muži	70
%	11,01
Poproduktívny vek -ženy	69
%	10,85

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 3: Veková štruktúra obyvateľstva v roku 2001 vyjadrená v %

Predproduktívny vek
Produktívny vek
Poproduktívny vek
Všet 4

Zdroj: ŠÚ SR

C. VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva dáva predpoklad k ekonomickému rozvoju obce, vytvára možnosti na trhu práce a ovplyvňuje hospodársku aktivitu obce, najmä záujem o samostatné podnikanie. Jej úroveň má zásadný význam pre ďalší rozvoj obce.

Vychádzajúc z výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov z 26. 5. 2001 vyzerala vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce nasledovne:

Tabuľka 4: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Vrádište v roku 2001

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	Rok 2001	% z celkového počtu obyv.
Základné	169	26,57
Učňovské (bez maturity)	200	31,45
Stredné odborné (bez maturity)	7	1,10
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	18	2,83
Úplné stredné odborné (s maturitou)	82	12,89
Úplné stredné všeobecné	16	2,52
Vyššie	2	0,31
Vysokoškolské bakalárske	2	0,31
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	11	1,73
Vysokoškolské doktorandské	-	-
Vysokoškolské spolu	13	2,05
Vysokoškolské podľa zamerania:		
- univerzitné	5	0,79
- technické	5	0,79
- ekonomické	2	0,31
- poľnohospodárske	1	0,16
- ostatné	-	-
Ostatní bez udania školského vzdelania	3	0,47
Ostatní bez školského vzdelania	6	0,94
Deti do 16 rokov	120	18,87
Spolu	636	100

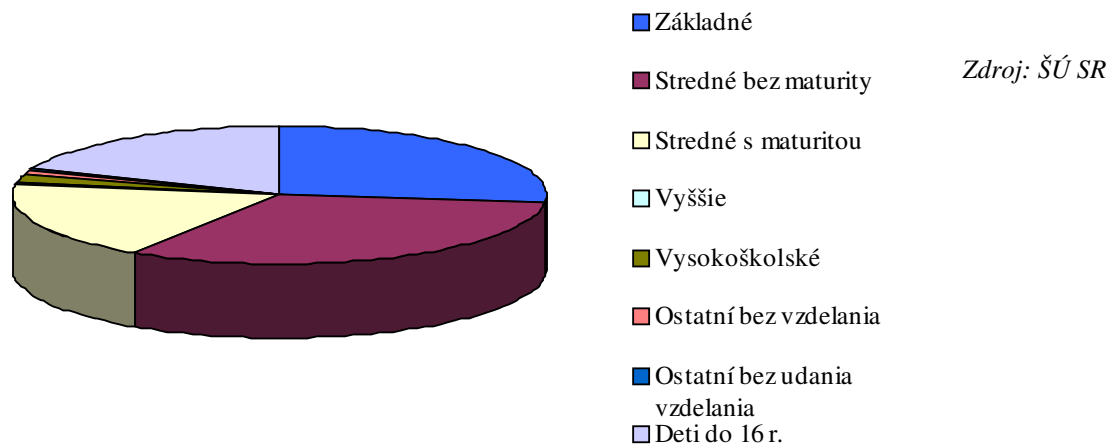
Zdroj: ŠÚ SR

V obci Vrádište je vzdelanostná úroveň v porovnaní s ukazovateľmi za SR menej priaznivá, čo vyplýva z vysokého podielu občanov so základným a učňovským vzdelaním bez maturity (26,57 %)

V roku 2001 malo dominantné postavenie obyvateľstvo učňovského vzdelania bez maturity (31,45 %). Po ňom nasledovali obyvatelia so základným vzdelaním (26,57 %) a za nimi deti do 16 rokov (18,87 %).

Vysokoškolsky vzdelané obyvateľstvo predstavuje 2,05 % z celkového počtu obyvateľov obce.

Graf 4: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v obci Vrádište (2001)

D. NÁRODNOSTNÁ A NÁBOŽENSKÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

Národnosťou sa rozumie príslušnosť osoby k národu, národnostnej menšine alebo etnickej menšine. Pre určenie národnosti nie je rozhodujúca materinská reč, ani reč, ktorú občan prevažne

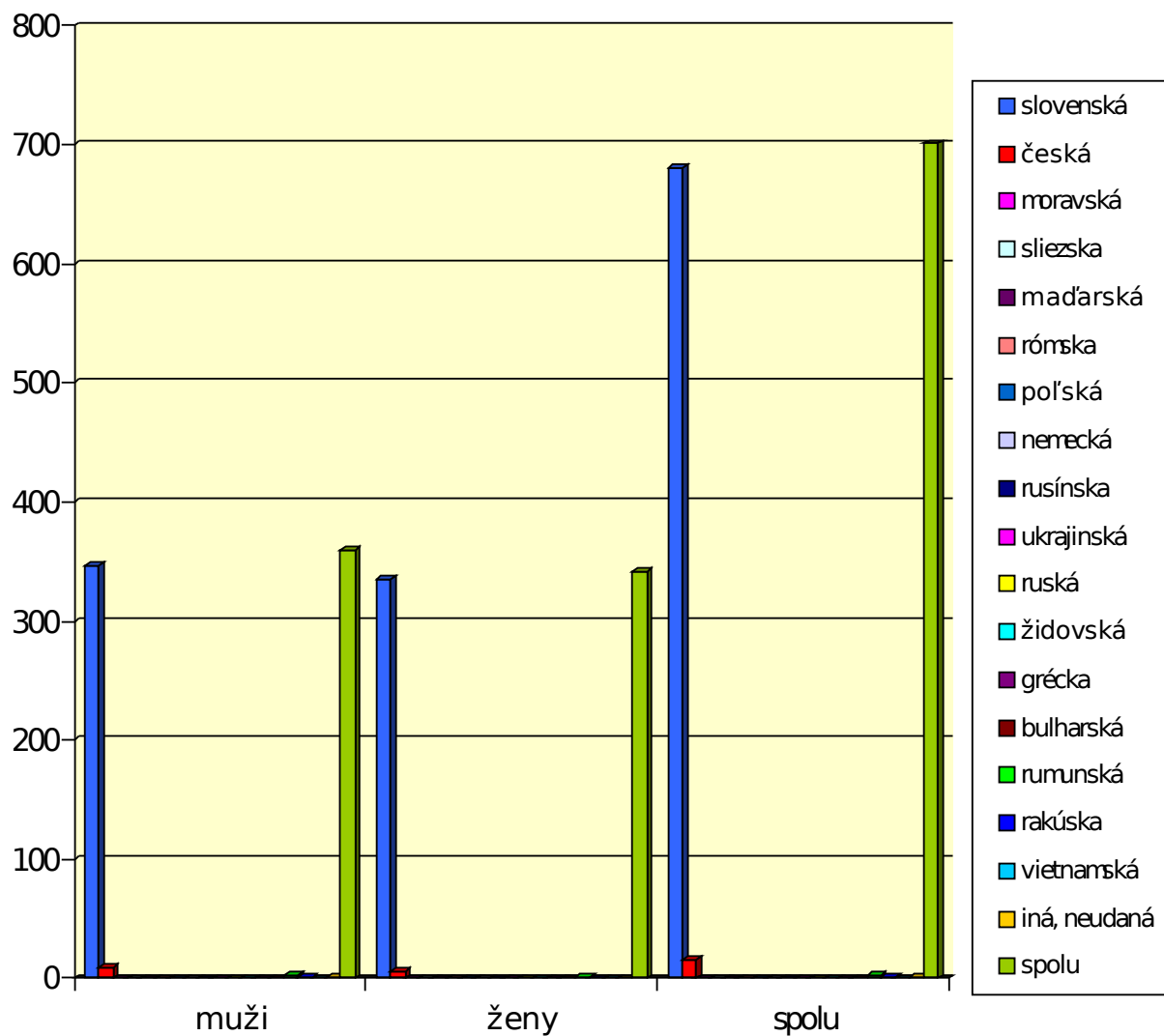
používa alebo lepšie ovláda, ale jeho vlastné rozhodnutie o príslušnosti k národu, národnostnej menšine alebo etnickej menšine. Štruktúru obyvateľov Vrádišťa podľa národnosti znázorňuje tabuľka č. 5:

Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľstva v obci Vrádište podľa národnosti a príslušnosti k etnickej skupine v roku 2006

národnosť	muži	ženy	spolu
slovenská	346	335	681
česká	9	6	15
moravská	0	0	0
sliezska	0	0	0
maďarská	0	0	0
rómska	0	0	0
poľská	0	0	0
nemecká	0	0	0
rusínska	0	0	0
ukrajinská	0	0	0
ruská	0	0	0
židovská	0	0	0
grécka	0	0	0
bulharská	0	0	0
rumunská	2	1	3
rakúska	1	0	1
vietnamská	0	0	0
iná, neudaná	1	0	1
spolu	359	342	701

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 5: Štruktúra obyvateľstva v obci Vrádište podľa národnosti a príslušnosti k etnickej skupine v roku 2006

Zdroj: ŠÚ SR

Náboženským vyznaním sa rozumie účasť obyvateľstva na náboženskom živote niektorej cirkvi, alebo vzťah k nej. Štruktúru obyvateľov obce Vrádište podľa náboženského vyznania znázorňuje tabuľka 6:

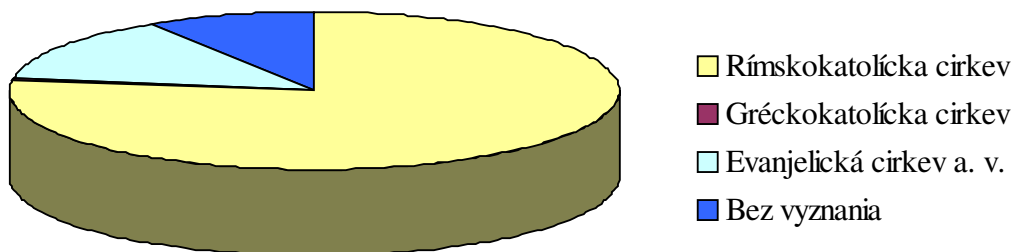
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľstva obce Vrádište podľa vierovyznania v roku 2001

Náboženské vyznanie / cirkev	Rok 2001	%
Rímskokatolícka cirkev	491	77,20
Gréckokatolícka cirkev	2	0,31
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	86	13,52
Reformovaná kresťanská cirkev	-	-
Evanjelická cirkev metodistická	-	-
Cirkev československá husitská	-	-
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	-	-
Ostatné	-	-
Bez vyznania	57	8,96
Nezistené	-	-
Spolu	636	100

Zdroj: ŠÚ SR

Z hľadiska náboženskej štruktúry obyvateľstva prevláda v obci jednoznačne rímskokatolícke vierovyznanie (77,20%). Potom nasledujú obyvatelia hlásiaci sa k evanjelickej cirkvi a.v. (13,52%). 8,96 % obyvateľov uviedlo, že je bez vyznania a 0,31 % sa hlásilo ku gréckokatolíckej cirkvi.

Graf 6: Prehľad obyvateľstva obce podľa náboženského vierovyznania (2001)

3. EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA A EKONOMICKÝ ROZVOJ OBCE

Ekonomický potenciál obce možno definovať ako spolupôsobenie v obci sa nachádzajúceho kapitálu, ľudských zdrojov a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb. Je rozhodujúcim faktorom rozvojových možností obce a determinantom životnej úrovne jeho obyvateľstva.

Na rozvoji ekonomického potenciálu sa v obci Vrádište podieľajú nielen podnikateľské subjekty pôsobiace na jej území, ale aj obecná samospráva, a nepriamo aj občania, ktorí sa podieľajú na spoločenskom dianí obce.

A. EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA VYTVÁRANÁ SÚKROMNÝM SEKTOROM

Rozhodujúce pre ekonomický rozvoj obce sú podmienky pre rozvoj podnikania v obci a podnikateľské aktivity súkromného sektora. Súkromné podnikanie v obci sa sústreďuje predovšetkým do týchto oblastí:

- výrobná činnosť, maloobchod a veľkoobchod sústredený do činností obchodných spoločností – predovšetkým spoločností s ručením obmedzeným,
- fyzické osoby podnikajúce predovšetkým v oblasti obchodu, reštauračných služieb a drobných služieb pre obyvateľov.

Zároveň viaceré podnikateľské subjekty pomáhajú obci pri organizovaní kultúrnych, spoločenských a športových podujatí formou sponzorstva.

V priemere možno zhrnúť, že celková podnikateľská aktivita v obci v porovnaní s priemernými ukazovateľmi rozvoja podnikania v SR je slabšia, aj napriek pôsobnosti niekoľkých podnikateľských subjektov ako PANFLEX, TINASTAV, DREKOTEC, FEROTECH, RBXT – obrazovky, V.V. 92 reštaurácia, BATOS, Nábytok Ing. Okenica alebo ROD Skalica, ktoré pôsobia ako najvýznamnejší zamestnávateľia v obci.

B. EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA OBCE

Podľa stavu zápisov v obchodnom registri príslušného súdu, registrácie na živnostenskom úrade alebo iných registroch k 28.06.2007 na území obce podniká:

6 spoločností s ručením obmedzeným,

2 družstvo,

11 fyzických osôb - živnostníkov.

Z počtu podnikateľských subjektov uvedených v obchodnom registri a živnostenskej registrácii v súčasnej dobe aktívne v obci podniká len malé percento občanov. Ekonomickú štruktúru obce v súčasnej dobe diverzifikuje predovšetkým živnostnícka podnikateľská činnosť drobných podnikateľov, zabezpečujúcich drobnú remeselnú výrobu, dopravu, služby a obchod. Drobná živnostenská činnosť sa v obci zameriava predovšetkým na drobné stavebné a inštalačné práce, opravy automobilov, drevovýrobu, polygrafiú, pekársku výrobu, kovovýrobu, autodopravu a obchod.

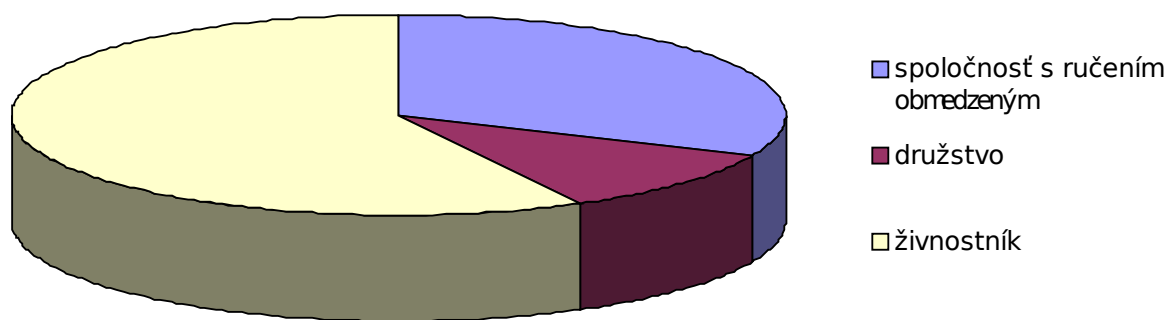
Súčasná štruktúra podnikania nevlýva výrazne na zamestnanosť obyvateľov, ide predovšetkým o podnikanie rodinného typu.

Tabuľka 7: Štruktúra právnych subjektov v obci Vrádište v r. 2007

typ subjektu	počet
spoločnosť s ručením obmedzeným	6
družstvo	2
živnostník	11
spolu	19

Zdroj: OÚ Vrádište

Graf 7: Štruktúra právnych subjektov v obci Vrádište v r. 2007

Zdroj: OÚ Vrádište

C. EKONOMICKÁ AKTIVITA OBYVATELSTVA

Podľa posledného sčítania obyvateľstva v roku 2001 žilo v obci Vrádište evidovaných 636 obyvateľov. Z analýzy ekonomickej aktivity obyvateľstva vyplýva, že z celkového počtu obyvateľov v produktívnom veku (375) pracovalo 91 % a nepracoval ani jeden obyvateľ obce v poproduktívnom veku.

Z ekonomického hľadiska má najväčší význam pre ďalší hospodársky rozvoj obce ekonomicky aktívna zložka obyvateľstva. Priemerný ukazovateľ podielu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v obci na celkovom počte obyvateľov za posledné roky predstavuje okolo 50 – 55 %, pričom vyšší podiel dosahujú muži, nižší ženy. Významná časť ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza za prácou mimo obec – takmer 82 %. Občania odchádzajú za prácou mimo obec do blízkeho okolia, ale aj do sídiel mimo regiónu, okresu i kraja.

Medzi denne odchádzajúcich občanov mimo obec patrí i významná skupina mladých občanov v predproduktívnom a produktívnom veku, navštevujúcich rôzne stupne škôl v mestách Skalica a Holíč.

Z hľadiska odvetvovej štruktúry zamestnanosti obyvateľov obce vyplýva, že najviac obyvateľov nachádza svoje uplatnenie v priemyselnej výrobe, kde pracovalo 182 ekonomicky aktívnych osôb. Druhou najpočetnejšou skupinou boli ekonomicky aktívny obyvatelia bez udania odvetvia (89). Početnou skupinou boli aj obyvatelia zamestnaní vo sfére maloobchodu a veľkoobchodu, ktorých bolo v roku 2001 28. Poľnohospodársky charakter obce sa odráža aj v stále pomerne vysokom podiele tohto odvetvia na zamestnanosti, keďže 26 obyvateľov Vrádišťa pracovalo práve v tomto odvetví. Rovnaký počet obyvateľov (26) pracovalo v oblasti zdravotníctva a sociálnej starostlivosti.

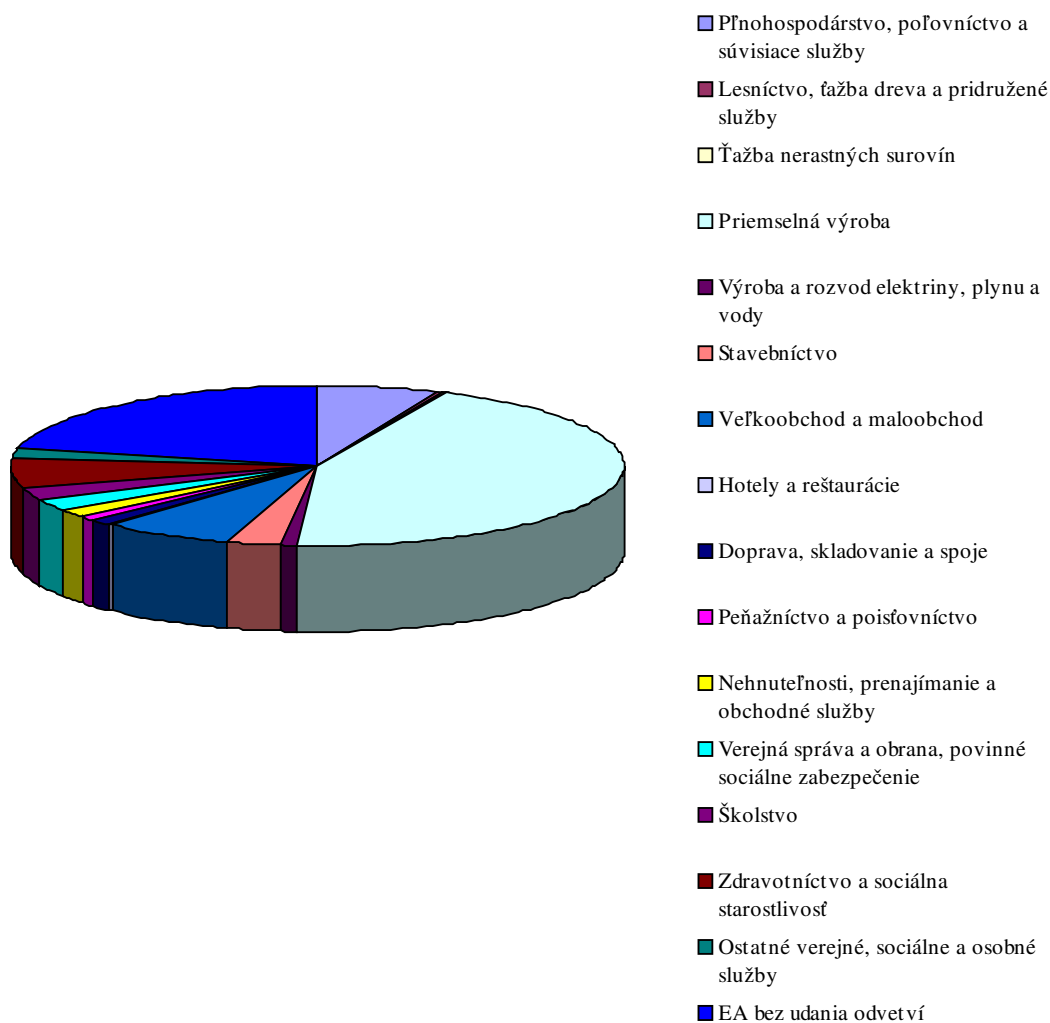

Tabuľka 8: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa odvetvia hospodárstva v roku 2001

Odvetvie hospodárstva	Spolu	%
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	26	6,30
Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	2	0,48
Ťažba nerastných surovín	1	0,24
Priemyselná výroba	182	44,17
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	3	0,73
Stavebníctvo	12	2,91
Veľkoobchod a maloobchod	28	6,8
Hotely a reštaurácie	1	0,24
Doprava, skladovanie a spoje	5	1,21
Peňažníctvo a poisťovníctvo	3	0,73
Nehnuteľnosti, prenajímanie a obchodné služby	7	1,7
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	10	2,47
Školstvo	10	2,47
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	26	6,31
Ostatné verejné, sociálne a osobné služby	7	1,7
EA bez udania odvetví	89	21,6
Spolu	412	100

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 8: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v obci Vrádište v roku 2001

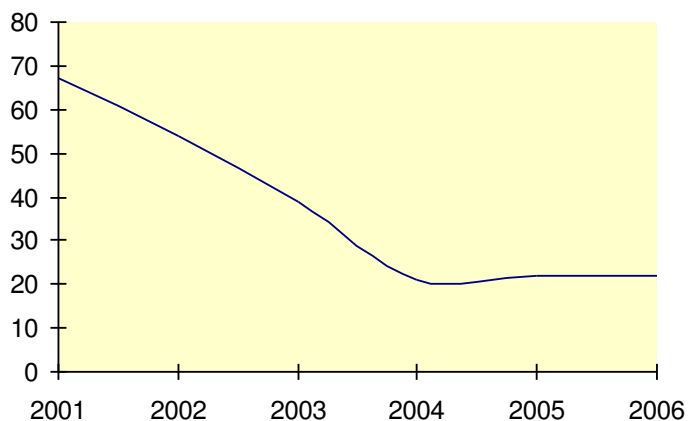
Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci Vrádište v rokoch 2001-2006

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet nezamestnaných	67	54	39	21	22	22

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 9: Vývoj nezamestnanosti v obci Vrádište v rokoch 2001-2006

Zdroj: ŠÚ SR

D. ROZPOČET OBCE, ŠTRUKTÚRA MAJETKU A CUDZÍCH ZDROJOV

Obecná samospráva môže ovplyvniť ekonomický rozvoj v obci viacerými spôsobmi:

- finančnými zdrojmi, ktorými disponuje v príjmovej časti rozpočtu,
- majetkom, ktorým disponuje a ktorý používa na zabezpečenie výkonu obecnej samosprávy,

- vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania v obci pre podnikateľské subjekty budovaním technickej infraštruktúry, využívaním regulačných ekonomických a iných nástrojov,
- koordinačnou činnosťou, ktorou môže usmerňovať a ovplyvňovať podnikateľské aktivity a aj ostatných podnikateľských subjektov v obci a v jej okolí.

Obec môže priamo ovplyvňovať ekonomický rozvoj prostredníctvom rozpočtu a využitia obecného majetku. Fiškálna decentralizácia prebiehajúca v ostatnom období spolu s postupným prenesením kompetencií na vyššie územné celky a obecné samosprávy výrazne zvyšujú zodpovednosť obecnej samosprávy a rozširujú oblasti, v ktorých môže obec plniť svoje úlohy.

Ročný rozpočet obce je základným finančným plánom, ktorý obec každoročne vypracováva a schvaľuje. V ročnom rozpočte vystupujú dve základné zložky a to ročné rozpočtové príjmy a ročné rozpočtové výdaje.

Príjmy rozpočtu obce

Stále príjmy obce zabezpečujú predovšetkým daňové príjmy, a to podielové i miestne (vrátane poplatkov). Minimálnym príjmom obce sú príjmy z využívania obecného majetku.

Príjmy rozpočtu obce Vrádište sú tvorené nasledovnými položkami:

- ✓ podielové dane – tvoria rozhodujúcu zložku príjmov obce, určujú podiel obce na daniach štátneho rozpočtu,
- ✓ miestne dane a poplatky,
- ✓ príjmy z využívania obecného majetku,
- ✓ dotácie.

Výdaje rozpočtu obce

Výdavková časť rozpočtu obce charakterizuje prístupy obecnej samosprávy k napĺňaniu samosprávnych kompetencií, a to pri dodržiavaní dvoch základných princípov:

- ❖ racionálnosť v nakladaní s finančnými prostriedkami,
- ❖ preferovaní rozvojových potrieb obce.

Výdavky rozpočtu obce predstavujú predovšetkým výdavky bežného rozpočtu obce, ktoré zabezpečujú plnenie funkcií obecnej samosprávy. Výrazný vplyv na zvyšovanie výdavkov bežného

rozpočtu má rast cien energií, telekomunikačných, poštových služieb, kancelárskych potrieb a materiálu.

Výdavky rozpočtu obce boli v posledných rokoch členené nasledovne:

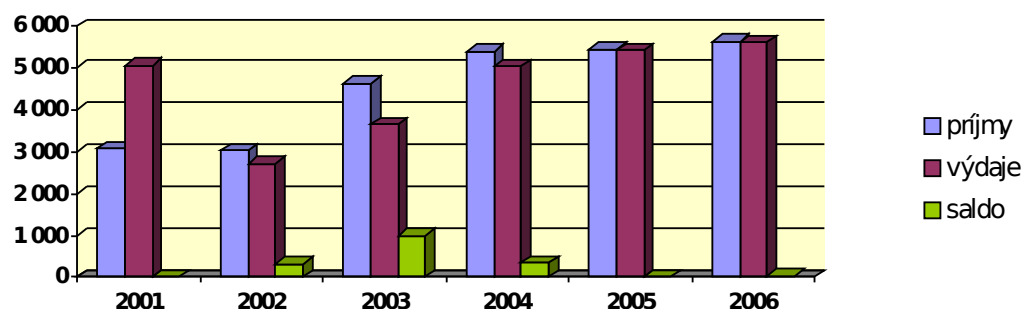
- ✓ mzdy a odvody,
- ✓ energie,
- ✓ odvoz odpadu,
- ✓ opravy a údržby,
- ✓ pohonné hmoty,
- ✓ kancelárske výdavky,
- ✓ telefón, poštovné,
- ✓ ostatné výdavky.

Tabuľka 10: Obecný rozpočet v rokoch 2001 až 2006

Rozpočet obce	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Príjmy (tis. Sk)	3 062	3 028	4 636	5 385	5 431	5 640
Výdaje (tis. Sk)	5 059	2 717	3 639	5 031	5 420	5 614
Saldo (tis. Sk)	3	311	997	354	11	26

Zdroj: OÚ Vrádište

Graf 10: Vývoj rozpočtových príjmov a výdajov v rokoch 2001-2006

údaje na osi y sú uvedené v tisícoch Sk

Zdroj: OÚ Vrádište

4. SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Občianska vybavenosť, resp. sociálna infraštruktúra vytvára v obci podmienky pre kvalitu života obyvateľstva. Preto snaha a zámery obce Vrádište smerujú predovšetkým k rozvoju sociálnej infraštruktúry, aby mohla vytvárať kvalitnú spoločenskú, kultúrnu a obytnú funkciu.

A. DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND

Možnosti bývania a stavania rodinných domov a bytového fondu sú kľúčové faktory, ktoré ovplyvňujú demografický vývoj obce, rozvoj obce a naplňajú základnú obytnú funkciu obce.

V obci bol podľa výsledkov sčítania k 26.5. 2001 nasledovný stav bytového fondu:

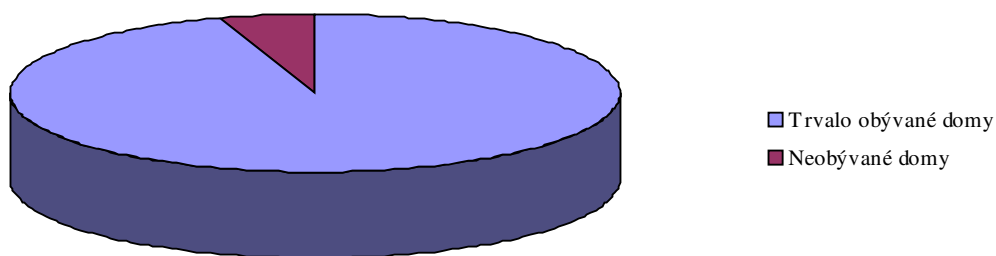
- ✓ rodinných a bytových domov,
- ✓ ostatné budovy.

Tabuľka 11: Domy a byty podľa využitia v obci Vrádište v roku 2001

Počet	Rodinné domy	Bytové domy	Spolu	V nich byty spolu
Domov spolu	216	1	217	220
Trvale obývané domy	191	1	192	192
v [%]	99,5	0,5	-	100
Vlastníctvo b. družstvo	-	1	1	4
Vlastníctvo obec	-	-	-	-
Vlastníctvo FO	190	-	190	190
Vlastníctvo PO	-	-	-	-
Vlastníctvo ostatné	1	-	1	1
Neobývané	25	-	25	25
Priemerný vek domu	39	18	41	-

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 11: Domy a byty podľa využitia v roku 2006

Zdroj: ŠÚ SR

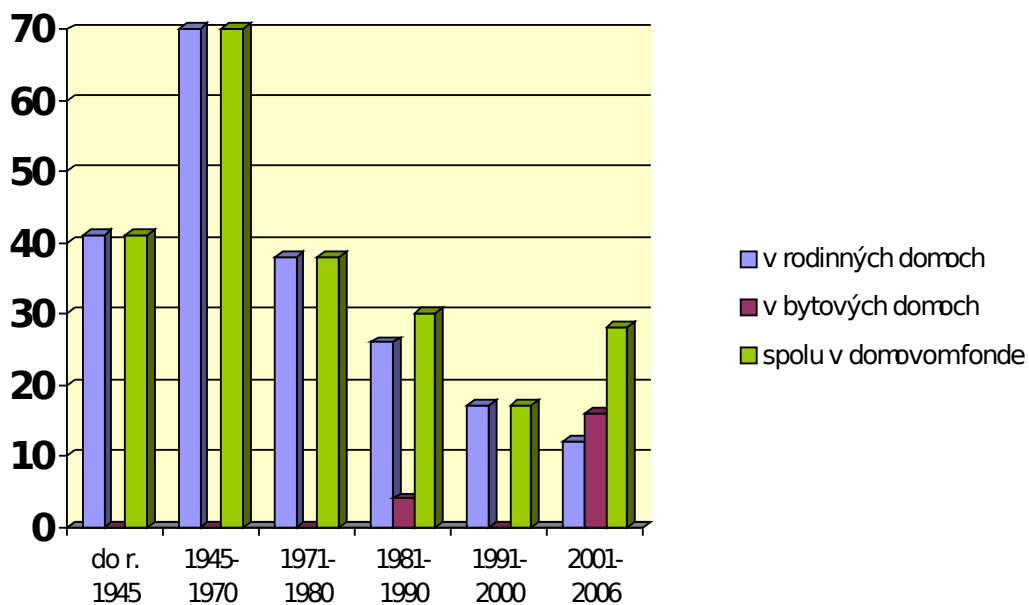

Tabuľka 12: Obdobie výstavby domového a bytového fondu v obci Vrádište

Obdobie výstavby bytov	V rodinných domoch	V bytových domoch	V domovom fonde spolu	Z toho v %	
				I.kt.	II.kt.
Do roku 1945	41	0	41	44	22
1946-1970	70	0	70	79	17
1971-1980	38	0	38	57	32
1981-1990	26	4	30	89	5
1991-2001	17	0	17	17	3
2001-2006	12	16	28	12	0
Spolu	204	20	224	70	16

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 12: Obdobie výstavby domového a bytového fondu v obci Vrádište

Zdroj: ŠÚ SR

B. ŠKOLSTVO

V obci sa nachádza základná škola a materská škôlka, ktorá slúži deťom obce Vrádište a tiež telesne postihnutým deťom z okolitých obcí. Budova školy je situovaná v centre obce.

V súčasnosti je základná škola dvojtriedna, pričom ZŠ v súčasnosti poskytuje vzdelanie 27 žiakom 1.- 4. ročníka ZŠ. Pedagogický kolektív tvoria 3 pedagogické pracovníčky. Okrem povinných predmetov sa na škole vyučujú aj nepovinné predmety ako anglický jazyk, náboženská výchova a počítačový kurz.

Starší žiaci navštevujúci 5.-9. ročník využívajú možnosť vzdelávať sa v základných školách v neďalekom meste Skalica.

Materskú škôlku navštevuje 15 detí. Táto je jednotriedna, výučbu prevádzajú dve pedagogické pracovníčky. Priestory materskej škôlky sú umiestnené v budove ZŠ. Pri ZŠ je zriadený školský klub detí, ktorí navštevuje 26 detí. V budove školy je taktiež školská kuchyňa a školská jedáleň.

Budova základnej školy je postavená v roku 1963. V súčasnej dobe potrebuje nutne rekonštrukciu. Hlavne výmena novej strešnej krytiny, nakoľko pôvodná je v havarijnom stave. Nutná je taktiež kompletná výmena stavebných otvorov a zateplenie stropu a obvodového muriva. Nutná je tiež zmena pevného paliva na plyn a rekonštrukcia kúrenia. Týmto opatreniami sa značne znížia náklady na vykurovanie a zároveň sa zlepši kvalita ovzdušia okolo budovy ZŠ.

Počítačová gramotnosť a internetizácia

Zlepšujúca sa tendencia v oblasti kvality telekomunikačnej infraštruktúry umožňuje občanom využívať stále modernejšie služby v oblasti telekomunikácií a pripojenia do siete internet. Táto modernizácia vytvorila podmienky pre trvalý, stále pretrvávajúci, nárast počtu domácností pripojených na internet a tiež počtu aktívnych užívateľov internetu v obci Vrádište.

Pozitívne vnímame aj narastajúcu počítačovú gramotnosť obyvateľstva. ZŠ Vrádište za týmto cieľom zaradila do programu záujmovej činnosti počítačový krúžok, ktorý má v súčasnosti 4 skupiny. V rámci týchto krúžkov sa vyučuje práca s počítačom od úplných základov až po náročnejšie činnosti s PC a internetom.

C. ZDRAVOTNÁ A SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ

Obec vytvorila priestorové podmienky v budove obecného úradu, aby umožnila pravidelné návštevy lekára, ktorý občanom poskytuje zdravotnú starostlivosť. Všeobecný lekár pre dospelých navštevuje obec raz v týždni.

Obyvatelia Vrádišťa navštevujú pediatra v zdravotnom stredisku v Skalici.

Špecializovanú zdravotnú starostlivosť poskytujú obyvateľom obce zdravotnícke zariadenia a Nemocnica s poliklinikou v Skalici. V súčasnosti ani neuvažujeme nad vymedzením ďalšieho priestoru a vytvorením podmienok pre zavádzanie lekárskej starostlivosti, pretože blízkosť mesta Skalica a výhodnosť dopravného spojenia umožňuje obyvateľom obce dostatočne využívať služby zdravotníckych zariadení v Skalici.

5. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA OBCE

Technická infraštruktúra predstavuje veľmi dôležitý faktor pôsobiaci na ekonomický rozvoj obce. Vytvára podmienky pre kvalitné bývanie obyvateľstva, rozvoj podnikateľských aktivít v obci a okolí a poskytuje dôležité služby pre obyvateľov.

A. ENERGETICKE SIEŤE

Elektrická energia a plynofikácia

Obec je v súčasnosti komplexne elektrifikovaná a prevádzkovateľom elektrickej siete v obci je Západoslovenská energetika, a.s. Vedenie je umiestnené vzdušne na betónových stĺpoch.

Úroveň plynofikácie môžeme hodnotiť kladne, keďže všetky domy v obci majú vybudovanú prípojku, nie všetky domácnosti však túto možnosť využívajú. Vybudovanie plynovodu v rokoch 2003 pokrylo všetky domy v obci.

B. INŽINIERSKE SIETE

Inžinierske siete vytvárajú základný predpoklad pre rozvoj podnikateľských aktivít v obci. Ide o finančne náročné investície, pre ktoré obec nedisponuje dostatočnými finančnými prostriedkami. V obci nie sú inžinierske siete vybudované kompletne a v budúcnosti sa počíta s ich dobudovaním.

Vodovod a kanalizácia

Obec je zabezpečená dodávkou pitnej vody z vodného zdroja nachádzajúce sa v 4 km vzdialenom Holíči. V súčasnosti nie sú všetky obydlia napojené na vodovodnú sieť a nie všetky pripojené domácnosti využívajú vodu z tohto vodovodu. Z hľadiska našich potrieb a zámerov uvažujeme v krátkodobom horizonte s predĺžením vodovodnej siete k stávajúcim nehnuteľnostiam.

V súčasnosti nie je v obci vybudovaná splašková kanalizácia a odkanalizovanie obce je riešené prostredníctvom septík a žúmp. Vybudovanie splaškovej kanalizácie je prioritným zámerom obce na nasledujúce programové obdobie. Pre realizáciu tohto zámeru existujú viaceré alternatívne riešenia. Hlavným z nich je vybudovanie spoločnej kanalizácie v rámci združenia obcí VIESKY (obce Dubovce, Koválovec, Popudinské Močidlany, Prietržka, Trnovec, Oreské, Koválovec, Radošovce, Chropov a Vrádište) s napojením na kanalizačnú sieť mesta Holíč. Táto čistička bude komplexne rekonštruovaná v roku 2008 a kapacitne bude projektovaná na cca 25 000 EO. Zástupcovia vznikajúceho spoločenstva v tejto veci rokovali s predstaviteľmi projektantských firiem ako aj BVS, a.s. , ktorá by túto kanalizáciu spravovala. V prípade neúspechu popísaného zámeru sa ponúkajú iné alternatívne riešenia.

Dopravné siete a dopravné systémy

Verejnú dopravnú sieť v obci zabezpečuje autobusová, cestná doprava s napojením na železničnú dopravu v mestách Skalica a Holíč či v obci Kátov. Autobusová doprava slúži k presunu do príľahlých obcí a miest, najmä do okresného mesta Skalica, ako aj do mesta Senica. Intenzita autobusovej dopravy na oba smery je postačujúca len počas ranných a doobedňajších špičiek cez pracovné dni. Počas víkendu a štátnych sviatkov cez obec premáva len minimálne množstvo spojov. Prípadné medzery v dopravnom poriadku obyvatelia riešia dopravou na vlastné náklady.

O bežnú a zimnú údržbu miestnych komunikácií sa stará Obec Vrádište, resp. obecný úrad.

Aj napriek našej snahe je stav miestnych komunikácií podpriemerný, preto predpokladáme v budúcnosti nutnosť resp. potrebu investovať do opravy komunikácií a technológie zimnej údržby.

C. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Obec Vrádište realizuje separáciu komunálneho odpadu v týchto kategóriách:

- plasty,
- papier,
- sklo,
- biologicky rozložiteľný odpad
- kovový odpad
- nebezpečný odpad a autobatérie,

Odberateľom zmesového komunálneho odpadu je Vepos Skalica, pričom odvoz komunálneho odpadu prebieha raz za dva týždne. Odberateľom všetkých vyseparovaných zložiek odpadu je taktiež spoločnosť Vepos Skalica. Zároveň v nadväznosti na novozavedenú legislatívu súvisiacu s uskladňovaním a zhodnocovaním biologicky rozložiteľného odpadu (BRO) plánujeme v krátkodobom časovom horizonte podniknúť kroky spojené s vybudovaním vhodnej bioskládky a s efektívnym využitím tejto v súčasnosti nezhodnocovanej zložky odpadu.

6. KULTÚRNA A SPOLOČENSKÁ ČINNOSŤ V OBCI VRÁDIŠTE

V obci Vrádište sa každoročne koná niekoľko spoločenských a kultúrnych podujatí spojených s miestnymi zvyklosťami a tradíciami.

Prvou kultúrnou akciou v kalendárnom roku je „Fašiangový sprievod“ obcou (koná sa pred začiatkom pôstneho obdobia) vychádzajúci z dlhoročnej ľudovej tradície našich predkov, ktorú sa kultúrno-spoločenská komisia pri obecnom úrade Vrádište v spolupráci s miestnymi obyvateľmi snaží udržať a zachovať pre budúce generácie. Toto podujatie je veľmi obľúbené medzi obyvateľmi každého veku.

Rovnakej obľube medzi obyvateľmi sa teší stavenie májky na návsi, ktoré sa koná vždy 30. apríla. Toto podujatie je spojené s krojovaným sprievodom cez obec.

V letných mesiacoch sa konajú viaceré športové podujatia organizované miestnou TJ Družstevník Vrádište. Ide najmä o futbalové turnaje, ktoré sú spojené s diskotékou, alebo hodovou zábavou. V hodovom týždni (týždeň, v ktorom má meniny patrónka kostola sv. Anna) si TJ Družstevník Vrádište pripomína pamiatku zosnulých športovcov usporiadaním memoriálového turnaja.

Koncom augusta obec v spolupráci s TJ Družstevník Vrádište organizuje pre deti „Posedenie pri vatre“, ktorá symbolizuje ukončenie prázdnin a tiež pripomína výročie vypuknutia SNP.

V októbri obecný úrad poriada posedenie pri hudbe pre tunajších dôchodcov v rámci mesiaca úcty k starším.

S novembrom je spojené „Martinské koštovanie nových vín“, ktoré dokazuje, že v obci má vinohradníctvo silnú tradíciu a aj to, že sa nachádza na Vínnej ceste Záhoria. Miestny vinohradníci a vinári sa pravidelne zúčastňujú na miestnych a regionálnych výstavách vín.

Predvianočnú atmosféru do obce prináša mikulášsky sprievod spojený s odovzdávaním balíčkov deťom.

Vianočné sviatky obyvateľom Vrádišťa spríjemňuje „Vianočný koncert“. Ide o novodobú „tradíciu“, ktorá jestvuje od roku 2006 a ktorá je organizovaná kultúrno-spoločenskou komisiou.

Obecná samospráva sa na organizovaní vyššie uvedených podujatí podieľa poskytovaním priestorov (miestnej svadobky) a tiež finančnou podporou.

7. CESTOVNÝ RUCH

V súčasnosti je cestovný ruch nepochybne jedným z najvýznamnejších a najlepšie sa rozvíjajúcich aspektov ekonomického rozvoja daného regiónu, pretože vytvára podmienky pre vznik pracovných príležitostí, malých a väčších podnikov, zvyšuje príjmy a stimuluje kapitálové investície.

Obec má z hľadiska turizmu výhodnú polohu medzi dvomi turisticky zaujímavými mestami Skalickou a Holíčom, ako aj polohu na Vínnej ceste Záhoria a preto sa bude v budúcnosti svojou činnosťou snažiť podporiť podnikanie a vo všeobecnosti všetky aktivity v oblasti cestovného ruchu.

Zo strany investorov je v súčasnosti badateľný záujem o budovanie ubytovacích kapacít v obci. Tento trend by sa mal zvýšiť po vybudovaní golfového ihriska na rozhraní chotárov Vrádišťa a Skalice. Rovnaký účinok by malo skvalitnenie cyklotrás Vínnej cesty Záhoria.

Obec má vysoký potenciál v oblasti cestovného ruchu a preto sa bude snažiť akýmkoľvek spôsobom podporiť podnikateľskú činnosť v tejto oblasti čo by malo zväčšiť jej ekonomický rozvoj.

So zámerom pre zlepšenie spolupráce medzi obcami vzniklo združenie Mikroregión Skalicko a Partnerstvo pre Horné Záhorie o. z.

8. SWOT ANALÝZA OBCE VRÁDIŠTE

Swot analýza obce Vrádište bola použitá ako metóda, ktorá vychádza:

- ✓ z analýzy doterajšieho vývoja,
- ✓ súčasného stavu obce s uvedením jeho silných stránok,
- ✓ súčasného stavu obce s uvedením jeho slabých stránok,
- ✓ jeho potenciálnych rozvojových zdrojov – príležitostí (šancí),
- ✓ jeho potenciálnych ohrození rozvojových zámerov – hrozieb (rizík).

Pre definovanie základných prvkov SWOT analýzy obce boli využité:

- ✓ poznatky z doterajšieho vývoja a súčasného stavu vybavenia obce,
- ✓ rozvojové zámery obce,
- ✓ strategické ciele, ich priority a opatrenia.

Silné stránky obce predstavujú potenciálne faktory ďalšieho rozvoja obce vo všetkých základných oblastiach. Vytvárajú východiskovú základňu pre stanovenie reálnych rozvojových cieľov.

Slabé stránky obce predstavujú limitujúce faktory rozvojových zámerov a oblastí, na ktoré treba sústrediť pozornosť orgánov samosprávy.

Príležitosti (šance) sú faktormi, ktoré umožňujú pri ich využití naplnenie rozvojových zámerov obce, ich reálnosť a urýchlenie. Poznanie reálnych príležitostí je východiskom stanovenia splniteľných rozvojových cieľov.

Ohrozenia (riziká) predstavujú skutočnosti, ktoré môžu negatívne ovplyvniť resp. spomaliť realizáciu strategických cieľov rozvoja obce. Dôsledná analýza možností vzniku rizík na celospoločenskej i komunálnej úrovni predstavuje predovšetkým analýzu možností pri zabezpečovaní finančných zdrojov.

SWOT ANALÝZA OBCE

Demografický vývoj a ľudské zdroje	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
takmer jednotná národnostná a náboženská štruktúra obyvateľstva,	zhoršovanie vekovej štruktúry obyvateľstva (rast počtu obyvateľov v poproduktívnom veku a pokles vo

▪ možnosť využívania školského a predškolského zariadenia priamo v obci,▪ dostatok pracovných príležitostí v obci a blízkom okolí,▪ dostatočné dopravné spojenie do zamestnania, škôl, na kultúrne, športové a iné podujatia,▪ predpoklady vybudovania ďalších bytových jednotiek, občianskej a sociálnej infraštruktúry.	veku predproduktívnom), ▪ zhoršovanie migračného vývoja spôsobeného príťažlivosťou a možnosťami blízkeho okolia obce,▪ odchod mladých a vzdelaných ľudí z obce.
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
▪ podpora bytovej výstavby, rast bytového fondu (nájomných a sociálnych bytov) obce najmä pre mladé rodiny,▪ rekonštrukcia a modernizácia školského zariadenia,▪ vybudovanie detského ihriska,▪ rekonštrukcia, prípadne dobudovanie kultúrnych a športových zariadení,▪ zvýšenie úrovne sociálnej starostlivosti o prestárlych občanov formou vybudovania domova dôchodcov,▪ vybudovanie zón rekreácie a oddychu.	▪ nepriaznivý ekonomický a sociálny vývoj v spoločnosti,▪ ohrozené existenčné podmienky pre zabezpečenie rodiny,▪ ohrozenie bytovej výstavby nedostatkom obecných pozemkov a možnými problémami zo strany majiteľov pri výkupe,▪ nepriaznivá veková a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva (rast indexu starnutia),▪ nedostatok finančných prostriedkov potrebných k realizácii zámerov.

Poloha obce a väzba na vonkajšie okolie	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
▪ výhodná poloha obce vzhľadom na blízkosť hlavných uzlov regiónu,▪ blízkosť významných zamestnávateľov a lokalizácia silných priemyselných podnikov vytvára dostatok pracovných príležitostí pre obyvateľov obce,▪ priaznivé podmienky obce pre rozvoj sociálnej, spoločenskej a kultúrnej funkcie.	▪ nespracovaný územný plán obce a nevyriešené pozemkové úpravy,▪ nejasné vlastnícke pomery u niektorých pozemkov v katastri obce,▪ nevysporiadanosť pozemkov pod miestnymi komunikáciami.
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA

▪ vypracovanie územného plánu obce,▪ spracovanie pozemkových úprav,▪ využitie katastrálneho územia obce pre bytovú, občiansku, spoločenskú i podnikateľskú výstavbu,▪ možnosť kooperácie riešenia otázok a problémov regionálneho charakteru s okolitými obcami,▪ možnosť využitia lokalizácie obce a jej blízkosti pri slobodnom kráľovskom meste Skalica a meste Holíč k budovaniu objektov cestovného ruchu.	▪ nedostatok vlastných i verejných finančných zdrojov na financovanie projektov v rámci dopravnej infraštruktúry a občianskej vybavenosti,▪ narušenie urbanistickej štruktúry realizáciou veľkých investícií, najmä do infraštruktúry,▪ negatívny dopad realizovanej výstavby a rozmanitej dopravnej infraštruktúry na životné prostredie.

ENVIRONMENTÁLNE A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE OBCE	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
▪ blízkosť prírodných prvkov,▪ dostatok priestorov pre budovanie zón rekreácie a oddychu,▪ realizujeme prípravné práce k vybudovaniu kanalizačnej siete v obci, čo by zamedzilo znečisťovanie lokálnych vodných zdrojov.	▪ všeobecný nezáujem obyvateľstva na zlepšovaní ŽP a odstraňovaní príčin,▪ absencia kanalizačnej siete a z toho plynúce znečisťovanie prostredia,▪ nedobudovaná dažďová kanalizácia,▪ existencia zdrojov znečistenia vodných zdrojov,▪ existencia a zakladanie čiernych skládok,▪ zatiaľ nedoriešená problematika likvidácie biologicky rozložiteľného

	odpadu.
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
▪ využitie prírodného potenciálu na vytváranie nových a zveľaďovanie existujúcich tzv. zelených zón obce,▪ ekologické partnerstvo obce s ohrozovateľmi životného prostredia (poľnohospodárske podniky pôsobiace v katastri obce a jej blízkom okolí),▪ rozšírenie separovaného zberu odpadov o ďalšie zložky a ich zhodnocovanie,▪ likvidácia divokých skládok,▪ vybudovanie zberného dvora k zhromažďovaniu vyseparovaných zložiek odpadu,▪ zvýšiť vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia.	▪ pretrvávajúci nízky záujem o separáciu odpadu,▪ ohrozovanie čistoty spodných vôd žumpami pri rodinných domoch,▪ ohrozovanie čistoty ovzdušia spaľovaním nebezpečných odpadov▪ vytváranie divokých skládok odpadu.

III. SCHVÁLENIE PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vrádište je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce Vrádište.

Predmetný PHSR obce Vrádište bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva uznesením číslo 93/2008, za hlasovalo 5 prítomných poslancov, proti 0 poslancov, zdržalo sa 0 poslancov.

Dňa 4. augusta 2008.

Použitá literatúra a informačné zdroje

1. Petrovič, Vladimír, Koč, Ondrej st., Proksa, Pavol: Z dejín evanjelickej cirkvi v Skalici. Skalica: Evanjelický a.v. cirkevný zbor v spolupráci so Záhorským Múzeom, 1997, s. 113, ISBN 80 – 85446 – 28 - 6
2. Šátek, Jozef: Holíčsko-šaštínske panstvo I.-II. Rukopis
3. Kolektív autorov: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku III. Bratislava: Veda, 1978, s. 536
4. Irša, Rudolf: Pečate a znaky obcí senického okresu. Skalica: Záhorské múzeum, 1988, s. 95
5. Irša, Rudolf: Holíč-dejiny a súčasnosť, 1.časť-Dejiny do roku 1918 a pamiatky. Holíč: MsNV Holíč v spolupráci so Záhorským Múzeom, 1990, s. 60
6. Kronika obce Vrádište. r. 1961 - 2007
7. Majtán, Milan: Názvy obcí na Slovensku za ostatných 200 rokov. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1972, s. 672
8. Ondruš, Šimon: Odtajnené trezory slov 1. Martin: Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2000, s. 238, ISBN 80-7090-503-1
9. Kolektív autorov: Monografia Skalice. Skalica: Mestský úrad Skalica, , s. 208, ISBN 80-900978-1-2
10. Herényi, Štefan: Kostol sv. Anny vo Vrádišti a katolícka zvonica. Rukopis
11. Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Trnavského samosprávneho kraja
12. [Úplné znenie zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení](#) v znení neskorších predpisov
13. Zákon č. 503/2001 o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov
14. www.vradiste.sk
15. www.statistics.sk